

NEUVOSTON ASETUS,

annettu 30 päivänä tammikuuta 2006,

Serbia ja Montenegron, mukaan luettuna Kosovo sellaisena kuin se määritellään 10 päivänä kesäkuuta 1999 annetussa Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1244, Eurooppa-kumppanuuden periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista sekä päätöksen 2004/520/EY kumoamisesta

(2006/56/EY)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, JOKA

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon Eurooppa-kumppanuuksien solmimisesta osana vakautus- ja assosiaatioprosessia 22 päivänä maaliskuuta 2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 533/2004⁽¹⁾ ja erityisesti sen 2 artiklan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Thessalonikissa 19 ja 20 päivänä kesäkuuta 2003 kokoontunut Eurooppa-neuvosto antoi tukensa Eurooppa-kumppanuuksien käyttöönotolle keinona toteuttaa Länsi-Balkanin maiden lähentyminen Eurooppaan osana vakautus- ja assosiaatioprosessia.

(2) Asetuksessa (EY) N:o 533/2004 säädetään, että neuvosto päättää Eurooppa-kumppanuuksiin sisällytettävistä periaatteista, ensisijaisista toimista ja ehdoista sekä niiden mahdollisista myöhemmistä mukautuksista.

(3) Neuvosto hyväksyi 14 päivänä kesäkuuta 2004 Serbia ja

Montenegron, mukaan luettuna Kosovo sellaisena kuin se määritellään 10 päivänä kesäkuuta 1999 annetussa Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1244, ensimmäisen Eurooppa-kumppanuuden⁽²⁾. Eurooppa-kumppanuus olisi saatettava ajan tasalle jatkotyöskentelyä edellyttävien uudistettujen ensisijaisten tavoitteiden yksilöimistä varten vuoden 2005 määräaikaiskertomuksessa esitettävien päätelmien perusteella. Määräaikaiskertomuksessa käsitellään Serbia ja Montenegron ja Kosovon valmistautumista yhdentymään tiiviimmin Euroopan unioniin.

(4) Asetuksessa (EY) N:o 533/2004 todetaan, että Eurooppa-kumppanuuksien seuranta varmistetaan vakautus- ja assosiaatioprosessin yhteydessä käyttöön otettujen mekanismien avulla.

(5) Valmistautuakseen yhdentymään tiiviimmin Euroopan unioniin Serbia ja Montenegron toimivaltaisten viranomaisten olisi laadittava suunnitelma, johon sisältyvät aikataulu ja erityisesti toimenpiteet, joilla se aikoo saavuttaa Eurooppa-kumppanuuden ensisijaiset tavoitteet. Koska Kosovo on tällä hetkellä kansainvälisen väliaikaishallinnon alaisuudessa Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 mukaisesti, erillinen suunnitelma Kosovoa koskevien ensisijaisten tavoitteiden saavuttamiseksi olisi laadittava Yhdistyneiden Kansakuntien Kosovon väliaikaishallinnon alaisuudessa.

(6) Päätös 2004/520/EY olisi sen vuoksi kumottava,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla

Asetuksen (EY) N:o 533/2004 1 artiklan mukaisesti Serbia ja Montenegron, mukaan luettuna Kosovo sellaisena kuin se määritellään Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1244, Eurooppa-kumppanuuden periaatteet, ensisijaiset tavoitteet ja ehdot luetellaan tämän päätöksen liitteessä, joka on sen erottamaton osa.

⁽²⁾ Neuvoston päätös 2004/520/EY, tehty 14 päivänä kesäkuuta 2004, Serbia ja Montenegron, mukaan luettuna Kosovo sellaisena kuin se määritellään 10 päivänä kesäkuuta 1999 annetussa Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1244, Eurooppa-kumppanuuden periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista (EUVL L 227, 26.6.2004, s. 21).

⁽¹⁾ EUVL L 86, 24.3.2004, s. 1.

2 artikla

Eurooppa-kumppanuuden täytäntöönpanoa tarkastellaan vakautus- ja assosiaatioprosessin yhteydessä käyttöön otettujen mekanismien ja erityisesti edistymistä koskevien, komission vuosittain esittämien kertomusten avulla.

3 artikla

Kumotaan päätös 2004/520/EY.

4 artikla

Tämä päätös tulee voimaan kolmantena päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tehty Brysselissä 30. päivänä tammikuu 2006

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
U. PLASSNIK

LIITE

SERBIA JA MONTENEGRO, MUKAAN LUETTUNA KOSOVO: EUROOPPA-KUMPPANUUS 2005**1. JOHDANTO**

Thessalonikissa kokoontunut Eurooppa-neuvosto antoi tukensa Eurooppa-kumppanuuksien käyttöönotolle keinona toteuttaa Länsi-Balkanin maiden lähentyminen Eurooppaan osana vakautus- ja assosiaatioprosessia.

Neuvosto hyväksyi 14 päivänä kesäkuuta 2004 Serbia ja Montenegron Kosovo mukaan luettuna (YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1244) ensimmäisen Eurooppa-kumppanuuden. Tämä ensimmäinen kumppanuus olisi saatettava ajan tasalle vuotta 2005 koskevan, Serbia ja Montenegroa ja Kosovoa koskevaa, edistymistä käsittelevän komission kertomuksen päätelmien perusteella. Toisessa Eurooppa-kumppanuudessa yksilöidään toimia koskevat uudet ensisijaiset tavoitteet. Uudet ensisijaiset tavoitteet on mukautettu maan erityiset tarpeet ja sen valmistautumisvaihe huomioon ottaen, ja ne saatetaan ajan tasalle tarpeen mukaan. Eurooppa-kumppanuudessa annetaan myös ohjeita rahoitusavun antamisesta Serbia ja Montenegrolle Kosovo mukaan lukien (YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1244).

Serbia ja Montenegron toimivaltaisten viranomaisten odotetaan laativan suunnitelman, johon sisältyvät aikataulu ja erityiset toimenpiteet, joilla se aikoo saavuttaa Eurooppa-kumppanuuden ensisijaiset tavoitteet. Koska Kosovo on tällä hetkellä kansainvälisen väliaikaishallinnon alaisuudessa Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 mukaisesti, olisi Kosovoa koskevien ensisijaisten tavoitteiden saavuttamiseksi laadittava Yhdistyneiden Kansakuntien Kosovon väliaikaishallinnon alaisuudessa erillinen suunnitelma.

2. PERIAATTEET

Vakautus- ja assosiaatioprosessi on edelleenkin viitekehys Länsi-Balkanin maiden lähentymiselle Eurooppaan aina niiden tulevaan Euroopan unioniin liittymiseen saakka.

Tärkeimmät Serbia ja Montenegrolle yksilöidyt ensisijaiset tavoitteet koskevat sen kykyä täyttää Kööpenhaminassa vuonna 1993 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston vahvistamat arviointiperusteet sekä vakautus- ja assosiaatioprosessille asetetut edellytykset, erityisesti ne, jotka on määritelty 29 päivänä huhtikuuta 1997 sekä 21 ja 22 päivänä kesäkuuta 1999 annetuissa neuvoston päätelmissä, sekä 24 päivänä marraskuuta 2000 annetun Zagrebin huippukokouksen loppujulistuksen sisältö ja Thessalonikin toimintasuunnitelma.

3. ENSISIJAISET TAVOITTEET

Tässä Eurooppa-kumppanuudessa luetellut ensisijaiset tavoitteet on valittu siten, että Serbia ja Montenegron mukaan luettuna Kosovo voidaan realistisesti odottaa täyttävän ne tai edistyvän niiden toteuttamisessa huomattavasti lähivuosien aikana. Lyhyen aikavälin tavoitteet, jotka odotetaan täytettävän yhden tai kahden vuoden kuluessa, erotetaan keskipitkän aikavälin tavoitteista, jotka odotetaan täytettävän kolmen tai neljän vuoden kuluessa. Ensisijaiset tavoitteet koskevat sekä lainsäädäntöä että sen täytäntöönpanoa.

Koska kaikkien EU:n vaatimusten täyttäminen merkitsee huomattavia kustannuksia ja koska tietyillä aloilla vaatimukset ovat monimutkaisia, kaikki tärkeät tehtävät eivät tässä vaiheessa sisälly kumppanuuteen. Tuleviin kumppanuuksiin sisältyy uusia tavoitteita maan edistymisen huomioon ottaen.

Lyhyen aikavälin ensisijaisten tavoitteiden osalta on yksilöity keskeisimmät ensisijaiset tavoitteet, jotka on ryhmitelty yhteen ensisijaisten tavoitteiden luettelon alussa. Nämä keskeisimmät tavoitteet eivät ole tärkeysjärjestyksessä.

Serbia ja Montenegroa koskevat ensisijaiset tavoitteet ja erityisesti Kosovoa koskevat ensisijaiset tavoitteet esitetään oheisissa luetteloissa.

4. OHJELMASUUNNITTELU

Vakautus- ja assosiaatioprosessiin liittyvää yhteisön apua annetaan Länsi-Balkanin maille olemassa olevista rahoitusvälineissä ja erityisesti Albanialle, Bosnia ja Hertsegovinalle, Kroatialle, Jugoslavian liittotasavallalle ja entiselle Jugoslavian tasavallalle annettavasta avusta 5 päivänä joulukuuta 2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2666/2000⁽¹⁾ mukaisesti. Tämän vuoksi tällä päätöksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia. Serbia ja Montenegro mukaan lukien Kosovo voi saada rahoitusta useita maita koskevista ja horisontaalisista ohjelmista.

5. EHDOLLISUUS

Osana vakautus- ja assosiaatioprosessia Länsi-Balkanin maille annettavan yhteisön avun antaminen riippuu edistymisestä Kööpenhaminassa vahvistettujen poliittisten arviointiperusteiden ja tämän Eurooppa-kumppanuuden ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisessa. Jos näitä ehtoja ei täytetä, neuvosto voi toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet asetuksen (EY) N:o 2666/2000 5 artiklan mukaisesti. Yhteisön apuun sovelletaan myös 29 päivänä huhtikuuta 1997 sekä 21 ja 22 päivänä kesäkuuta 1999 annetuissa neuvoston päätelmissä määriteltyjä ehtoja, jotka koskevat erityisesti edunsaajien sitoutumista demokraattisten, taloudellisten ja institutionaalisten uudistusten toteuttamiseen.

6. SEURANTA

Eurooppa-kumppanuuden täytäntöönpanoa tarkastellaan vakautus- ja assosiaatioprosessin yhteydessä käyttöön otettujen mekanismien ja erityisesti komission vuosikertomusten avulla.

SERBIA JA MONTENEGRO⁽²⁾

LYHYEN AIKAVÄLIN ENSISIJAISET TAVOITTEET

Keskeisimmät ensisijaiset tavoitteet

- On noudatettava täysimääräisesti valtioliiton perustuslakia ja varmistettava valtioliiton toimivuus (erityisesti Serbia ja Montenegron tuomioistuimen toimivallan, valtioliiton parlamentin toiminnan ja valtioliiton kestävä rahoitusta koskevan lainsäädännön hyväksymisen osalta) sekä omaksuttava rakentava lähestymistapa valtioliiton ja tasavaltojen toimivallanjoon täytäntöönpanossa.
- On edelleen toimittava julkishallinnon, kuten virkamiesten palkanmaksujärjestelmän, uudistuksen toteuttamiseksi sekä avoimen rekrytoinnin, ammattimaisuuden ja vastuuvetvöllisyyden varmistamiseksi. Erityisesti on vahvistettava Euroopan yhdyntymiseen liittyviä rakenteita kaikilla tasoilla (mukaan luettuna vastuulliset ministeriöt ja parlamentit) ja tehostettava niiden välistä yhteistyötä.
- On päättäväisesti edistettävä oikeuslaitoksen uudistusta sen itsenäisyyden, ammattimaisuuden ja tehokkuuden varmistamiseksi, ja erityisesti on huolehdittava siitä, että rekrytointi- ja urajärjestelmä perustuvat teknisiin ja ammatillisiin arviointiperusteisiin poliittista vaikutusvaltaa välttämällä ja oikeuslaitoksen virkojen pysyvyydestä huolehtien.
- On varmistettava puolustuslaitoksen tehokas demokraattinen valvonta vahvistamalla parlamentaarista valvontaa ja luomalla avoin taloushallinto.
- On huolehdittava täysipainoisesta yhteistyöstä entisen Jugoslavian alueella tehtyjä rikoksia käsittelevän sotarikostuomioistuimen kanssa.

⁽¹⁾ EYVL L 306, 7.12.2000, s. 1, asetus sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EY) N:o 2112/2005 (EYVL L 344, 27.12.2005, s. 23).

⁽²⁾ Lukuun ottamatta Kosovoa, sellaisena kuin se määritellään Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1244.

- YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaa 1244 on noudatettava täysimääräisesti ja vuoropuhelua Pristinan kanssa on tiivistettävä. On kannustettava Kosovon serbien osallistumista väliaikaisiin itsehallintoelimiin. Kosovon suhteen on osoitettava rakentavaa menettelytapaa.

Poliittiset vaatimukset

Demokratia ja oikeusvaltioperiaate

Perustuslailliset kysymykset

- Serbia ja Montenegron on tarkistettava, että tasavaltojen perustuslait noudattavat eurooppalaisia normeja.

Vaalit

- Serbiassa: vaalilain uudistus (äänioikeutettujen rekisteri mukaan luettuna) on saatettava päätökseen demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston (Office for Democratic Institutions and Human Rights, ODIHR) suositusten mukaisesti, ja pantava täysimääräisesti täytäntöön poliittisten puolueiden rahoitusta koskeva lainsäädäntö.
- Montenegrossa: poliittista puolueettomuutta on lisättävä demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston (ODIHR) suositusten mukaisesti ja luotava avoin kampanjarahoitusjärjestelmä.

Julkishallinto

- Serbiassa: on pantava täytäntöön lainsäädäntö oikeusasiamiehen toimiston perustamiseksi.
- Montenegrossa: on vahvistettava oikeusasiamiehen viraston hallinnollisia valmiuksia, ja varmistettava oikeusasiamiehen suositusten asianmukainen seuranta.

Oikeusjärjestelmä

- Kummassakin tasavallassa: on hyväksyttävä ja pantava täytäntöön tuomareiden, syyttäjien ja tuomioistuinten avustavan henkilökunnan pakollista perus- ja jatkokoulutusta koskeva lainsäädäntö ja vahvistettava koulutuskeskuksia, on aloitettava tuomioistuinjärjestelmän rationalisointi ja nykyaikais-tettava käsittelymenetelmiä erityisesti kauppatuomioistuimissa. On vahvistettava syytteenpanojärjes-telmän riippumattomuutta, erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden syyttäjien toimistojen osalta.
- Serbiassa: Serbiassa on vahvistettava sotarikosten syyttäjän toimistoa, ja lisäksi on perustettava hallinto- ja muutoksenhakutuomioistuimet.

Korruption vastainen toiminta

- Kummassakin tasavallassa: on pantava täysimääräisesti täytäntöön eturistiriitoja koskevat lait.
- Serbiassa: on hyväksyttävä ja pantava täytäntöön yhtenäinen korruption vastainen strategia ja myöhemmin yksilöivät toimintasuunnitelmat erityisesti perustamalla toimivaltainen elin täytäntöönpanoa varten.
- Montenegrossa: on toteutettava korruption vastainen strategia perustamalla toimivaltainen elin strategian täytäntöönpanoa varten.

Ihmisoikeudet ja vähemmistöjen suojelu

- Serbia ja Montenegron on täytettävä kaikki Euroopan neuvoston jäsenyydestä johtuvat jäljellä olevat velvoitteet. Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskeva yleissopimus sekä kidutuksen estämistä koskeva yleissopimus on pantava tosiasiallisesti täytäntöön yhdenmukaisesti kaikkialla valtioliiton alueella.

- Kummassakin tasavallassa: on ryhdyttävä kattaviin ja avoimiin toimiin kaikissa väitetyissä pahoinpitelytapauksissa, ja vahvistettava sisäisiä valvontayksiköitä, jotka käsittelevät lainvalvontaviranomaisten suorittamia pahoinpitelyjä.
- Kummassakin tasavallassa: vankilaoija on parannettava varsinkin haavoittuvien ryhmien kuten nuorisorikollisten osalta, asianmukainen vankilaoijien valvonta on varmistettava pitkäaikaisten vankien ja järjestäytyneestä rikollisuudesta tuomittujen vankien osalta sekä huolehdittava rangaistuslaitoshenkilöstön lisäkoulutuksesta ja erityislaitosten varustelutason parantamisesta.
- Serbiassa: rangaistusten täytäntöönpanoa koskeva lainsäädäntö on hyväksyttävä.
- On annettava kattava syrjinnän vastainen lainsäädäntö.
- Serbiassa: on pantava täytäntöön viestimiä koskeva lainsäädäntö ja huolehdittava yleisradioneuvoston tosiasiallisesta itsenäisyydestä sekä oikeudenmukaisesta ja avoimesta lähetystaajuuksien jakamisesta viestintäalan toimijoille. On varmistettava täysimääräinen ja oikea-aikainen valtion omistaman viestimen muuttaminen julkisen palvelun yleisradioyhtiöksi ja vietävä loppuun Radio Televizija Srbijen (RTS) muuttaminen julkisen palvelun yleisradioyhtiöksi eurooppalaisten normien mukaisesti. Laki tiedonsaantioikeudesta on pantava täysimääräisesti täytäntöön.
- Montenegrossa: on pantava täytäntöön laki julkisten tietojen saatavuudesta ja jatkettava Radio Televizija Crne Gore (RTCG) -yhtiön muuttamista julkisen palvelun yleisradioyhtiöksi.
- Serbiassa: kansalaisjärjestöjen kehittymistä on kannustettava taloudellisesti ja muulla tavoin erityisesti antamalla yhdistyslaki ja laki ulkomaisten valtiosta riippumattomien järjestöjen oikeudellisesta asemasta.
- Montenegrossa: on vahvistettava valtiosta riippumattomien järjestöjen ja valtion viranomaisten välistä yhteistyötä koskeva strategia.
- Serbiassa: on annettava asianmukainen lainsäädäntö maisuuden palauttamisesta ja varmistettava sen täysimääräinen täytäntöönpano erityisesti käsittelemällä kysymystä valtion omistamista kaupunkikiinteistöistä.
- Montenegrossa: on täysimääräisesti pantava täytäntöön lainsäädäntö omaisuuden palauttamisesta.
- Valtioliiton ja tasavaltojen sekä tarvittaessa maakuntien ja paikallistason välinen asiaankuuluva yhteistyö on varmistettava vähemmistöjä koskevassa lainsäädännössä ja oikeuksien suojelussa. On pantava täytäntöön romaniväestön integraatiossa, paluumuuttajat mukaan luettuna, asiaankuuluvat strategiat ja toimintasuunnitelmat.
- Serbiassa: on vahvistettava vähemmistöryhmien kansallisneuvostojen toimintaa ja edistettävä etnisten ryhmien välisiä hyviä suhteita erityisesti toteuttamalla sopivia koulutuksellisia toimia. Vähemmistöryhmien osallistumista lainvalvontaviranomaisten ja oikeuslaitoksen elimiin on edistettävä.
- Montenegrossa: on hyväksyttävä lainsäädäntö vähemmistöryhmien oikeuksien suojelusta.

Alueelliset kysymykset ja kansainväliset veloitteet

- Daytonin sopimusta on noudatettava täysimääräisesti.
- Alueellista yhteistyötä ja hyviä naapurisuhteita on vahvistettava muun muassa sovinnon edistämiseksi. Naapurivaltioiden kanssa on tehtävä ja pantava täytäntöön sopimuksia erityisesti vapaakaupasta, rajat ylittävistä yhteistyöstä, järjestäytyneen rikollisuuden, ihmiskaupan ja salakuljetuksen torjunnasta, oikeuslaitosten yhteistyöstä, ympäristöstä, liikenteestä ja energiasta. On työskenneltävä tulevan alueellisen Kaakkois-Euroopan vapaakauppasopimuksen aikaansaamiseksi.
- On osallistuttava ratkaisun löytämiseen jäljellä oleviin rajakysymyksiin Kroatian ja Bosnia ja Hertsegovinan kanssa.
- On varmistettava asianmukainen yhteistyö valtioliiton ja tasavaltojen välillä, kun kyse on lainsäädännöstä ja pakolaisten ja hätäsiirtolaisten oikeuksien käytännön suojelusta. On kumottava kaikki syrjivät säännökset erityisesti Montenegrossa työmarkkinoita, omistusoikeuksien myöntämistä, oikeusteitse tapahtuvaa oikaisua ja kansalaisuuden myöntämistä koskevilla asioissa. Terveyspalvelujen ja henkilökohtaisten asiakirjojen esteetön saatavuus on taattava. On myös huolehdittava todellisesta

valinnanvapaudesta pysyvän palaamisen ja kotoutumisen välillä. On osallistuttava Sarajevon julistuksen täytäntöönpanosta huolehtimiseen.

Taloudelliset vaatimukset

Serbiassa:

- on pidettävä yllä vakaata taloutta On jatkettava välttämättömien julkisen talouden korjaus- ja vakauttamistoimien toteuttamista ulkoisen epätasapainon korjaamiseksi sekä rajoitettava inflaatiopaineita. On jatkettava varovaista rahapolitiikkaa, jota tuetaan asianmukaisella valuuttapolitiikalla. On toteutettava maltillista palkkapolitiikkaa ja vältettävä tuottavuuden kasvua ylittävää julkisen sektorin palkkojen kasvua. On seurattava nopeaa luottojen kasvua ja tarkistettava vakavaraisuussääntöjä. Uutta eläkejärjestelmää on kehitettävä ja pantava se täytäntöön sekä jatkettava sairausvakuutusjärjestelmän uudistamista.
- Harmaan talouden säännönmukaistamista on jatkettava ja veropohjaa laajennettava ottamalla käyttöön julkisten menojen hallinnointijärjestelmä (valtionkassa, julkisen sektorin sisäinen varainhoidon valvonta) ja toteuttamalla laaja-alaisia verouudistuksia, joissa myönnetään vähemmän verovapautuksia, mutta joilla kevennetään erityisesti palkansaajien verotusta.
- Yhteiskunnan ja valtion omistuksessa olevien suurten yritysten rakenneuudistusta ja yksityistämistä on nopeutettava rahoitusta ja yhtiöiden hallintoa koskevan kurinalaisuuden lujittamiseksi. Konkurssimenettelyjä on jatkettava raskaasti velkaantuneita ja tappiota tekeviä yhteiskunnan omistamia yrityksiä vastaan verotappioihin verrattavien menetysten vähentämiseksi. On nopeutettava suurten julkisessa omistuksessa olevien yleishyödyllisten laitosten rakenneuudistusta. On huolehdittava riittävien budjettivarojen ohjaamisesta irtisanomis- ja rakenneuudistuskustannuksiin.
- On saatettava päätökseen pankkialan uudistus ja erityisesti valtionpankkien yksityistäminen. Vakuutusalan rakenneuudistusta ja yksityistämistä on jatkettava.
- Säänneltyjä ja kiinteitä hintoja koskeva järjestelmä on uudistettava. On erityisesti mukautettava energian hinnat kustannukset kattavalle tasolle sekä korvattava asteittain kaikki nykyisin varattomille kuluttajille annettavat hintatuet suorilla tulonsiirroilla.
- On luotava vakaat ja toimivat maa-/kiinteistömarkkinat ja valmistettava maarekisterilainsäädäntöä.
- On edistettävä työllisyyttä ja torjuttava työttömyyttä erityisesti ammatillisella koulutuksella ja työmarkkinauudistuksilla, jotka koskevat kaikkia asianomaisia toimijoita, sekä parannettava julkisia työvoimapalveluja ja osoitettava riittävästi henkilöstöä ja varoja työllisyyspolitiikan täytäntöönpanoon.
- On jatkettava tarvittavien mukautusten tekemistä Serbian kauppajärjestelmään sen saattamiseksi yhteensopivaksi yksipuolisten kaupan toimenpiteiden, WTO:n sääntöjen ja tulevan vakautus- ja assosiaatiosopimuksen kanssa.

Montenegrossa:

- On pidettävä yllä vakaata taloutta ja jatkettava julkisen talouden korjaus- ja vakauttamistoimia ulkoisen epätasapainon vähentämiseksi.
- On otettava käyttöön julkisten menojen hallinnointijärjestelmä.
- On varmistettava joustava työmarkkinoiden hinnanmuodostus, pantava täytäntöön työlainsäädäntö sekä parannettava julkisia työvoimapalveluja ja osoitettava riittävästi henkilöstöä ja varoja työvoimapolitiikan täytäntöönpanoon.
- Hintojen vapauttaminen on vietävä loppuun. On jatkettava energian hintojen mukauttamista kustannukset kattavalle tasolle toteuttamalla uusi järjestelmä sähkötariffien määrittelemiseksi. On korvattava asteittain kaikki nykyisin varattomille kuluttajille annettavat hintatuet suorilla tulonsiirroilla.
- On nopeutettava valtion omistuksessa olevien yritysten rakenneuudistusta ja saatettava päätökseen yhteiskunnan omistuksessa olevien yritysten yksityistäminen. On hyväksyttävä ja pantava täytäntöön laki vakuutusvalvonnasta.

- On luotava vakaat ja toimivat maa-/kiinteistömarkkinat. On hyväksyttävä kaavoitusta koskeva laki ja rakennusmaalaki sekä varmistettava niiden tosiasiallinen täytäntöönpano.
- On jatkettava tarvittavien tarkistusten tekemistä Montenegron kauppajärjestelmään sen saattamiseksi yhteensopivaksi yksipuolisten kaupan toimenpiteiden, WTO:n sääntöjen ja tulevan vakautus- ja assosiaatiosopimuksen kanssa.

Eurooppalaiset normit

Sisämarkkinat

- On purettava nykyiset esteet ja vältettävä uusien esteiden muodostumista valtioliiton yhteismarkkinoille. On huolehdittava kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden pääsystä valtioliiton markkinoille tavaroiden, palvelujen, pääomien ja henkilöiden osalta. On huolehdittava kuulemismenettelyn toteutumisesta lainsäädäntötyössä ja sovellettava vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta kaikkiin tasavaltojen tasolla tehtyihin markkinoille pääsyä koskeviin päätöksiin.

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

- On jatkettava standardointi-, varmentamis-, metrologia-, akkreditointi- ja kalibrointiarvioiteja koskevan lainsäädännön yhtenäistämistä yhteisön säännösten kanssa suotuisien olosuhteiden luomiseksi kaupalle. On aloitettava eurooppalaisten normien käyttöönotto.
- On perustettava sellaisia toimenpiteitä, joilla on vaikutusta kauppaan, sisältäviä uusia teknisiä säännöksiä koskeva sisäinen kuulemis- ja ilmoitusmenettely, jota on sovellettava ennen säännösten hyväksymistä.
- Kummassakin tasavallassa: On luotava lainsäädännöllinen kehys ja hallinnollinen valmius aktiivisen kuluttajasuojelun toteuttamiseksi EU:n kuluttajapolitiikan mukaisesti.

Pääomien vapaa liikkuvuus

- Kummassakin tasavallassa: On yhdenmukaistettava liikepankkien tilijärjestelmät, jotta pääomien vapaa liikkuvuus voidaan taata tasavaltojen välillä.

Tulli ja verotus

- Kummassakin tasavallassa: Tullialan lainsäädäntöä ja menettelyjä on edelleen saatettava yhteisön säännösten mukaisiksi. On jatkettava tullilaitosten uudenaikaistamista korkean hallinnollisen valmiuden varmistamiseksi ja korruption, kansainvälisen rikollisuuden ja veronkierron torjumiseksi. On lisättävä hallinnollista yhteistyötä ja huolehdittava kaupan etuuskohtelutoimenpiteiden (alkuperä) täytäntöönpanoon liittyvien velvoitteiden noudattamisesta.
- Kummassakin tasavallassa: Veroalan lainsäädäntöä on edelleen lähennettävä yhteisön säännösten, ja verolakien täytäntöönpanoa on tehostettava keskittymällä maksujen kantaan ja valvontaan veropetosten vähentämiseksi.
- Kummassakin tasavallassa: On sitouduttava noudattamaan yhtiöverotukseen sovellettavien menettelysääntöjen mukaisia periaatteita ja varmistettava, että uudet verotoimenpiteet ovat näiden periaatteiden mukaisia.

Kilpailu

- Kummassakin tasavallassa: On huolehdittava kilpailusäännöistä, joita sovelletaan kaikkiin kilpailua rajoittaviin toimiin. On varmistettava hallinnollinen valmius panna nämä säännöt tehokkaasti ja itsenäisesti täytäntöön.
- Kummassakin tasavallassa: On vahvistettava valtiontuen koordinoitumista ja varmistettava valtiontukien täysi avoimuus ensimmäisenä vaiheena valtiontukien valvonnassa.

Julkiset hankinnat

- Molemmissa tasavalloissa on pantava täytäntöön yhtenäiset ja tehokkaat julkisten hankintojen menettelyt. On myös huolehdittava avoimista menettelyistä riippumatta asianomaisen sopimuksen arvosta ja yhtäläisestä kohtelusta serbialaisten, montenegrolaisten ja EU:n tarjoajien välillä.

Teollis- ja tekijänoikeudet

- On parannettava teollis- ja tekijänoikeuksien suoja antamalla jäljellä olevat lait ja säännökset. On huolehdittava seuraamussäännöksistä ja vahvistettava tämän alan täytäntöönpano- ja soveltamisvalmiuksia, erityisesti rajavalvontaviranomaisia.

Tilastot

- Kummassakin tasavallassa: On kehitettävä luotettavat taloustilastot. On tarkistettava ja vahvistettava tilastointia koskeva kokonaissuunnitelma, jotta tilastojen laatua voidaan parantaa ja niiden laajuutta lisätä. On koordinoitava sen täytäntöönpano tasavaltojen välillä ja valtioliiton kanssa. On parannettava maataloustilastojen keruuta ja käsittelyä EU:n normien ja menetelmien mukaisesti. On saatettava valmiiksi HS-nimikkeistö 2000/2002. Serbiassa: on annettava tilastolaki.

Alakohtaiset politiikat*Teollisuus ja pk-yritykset*

- Kummassakin tasavallassa: pienyrityksiä koskevan eurooppalaisen peruskirjan täytäntöönpanoa on jatkettava.
- Serbiassa: on jatkettava uuden nopeutetun yritysrekisterijärjestelmän täytäntöönpanoa ja otettava käyttöön nopeammat toimilupamenettelyt. On jatkettava sääntelyjen vaikutusten arviointeja. On parannettava mahdollisuuksia liike-elämän etujen valvontaan ja edustukseen. On myös kehitettävä edelleen paikallisia/alueellisia liike-elämän tukirakenteita (ryppäät, hautomot, liikeyritys-/teknologia-puistot).
- Montenegrossa: on vahvistettava äskettäin perustettua riippumatonta investointien edistämislaitosta. On jatkettava kansallisen takuurahaston valmistelua. On parannettava liike-elämän kuulemis- ja etujenvälontatoimia. On lisättävä toimia toimilupajärjestelmien yhdenmukaistamiseksi ja nopeuttamiseksi. On otettava käyttöön hiljaiseen hyväksymiseen perustuva toimilupa- ja rekisteröintimenettely. On aloitettava sääntelyjen vaikutusten arviointeja. On myös parannettava mahdollisuuksia saada rahoitusta ja kehitettävä liike-elämän tukirakenteita (ryppäät, hautomot, liikeyritys-/teknologia-puistot).

Maatalous ja kalastus

- Serbiassa: On jatkettava politiikkojen määrittelemistä ja täytäntöönpanoa koskevien hallinnollisten valmiuksien lujittamista. On annettava elintarvikkeiden turvallisuutta, eläinlääkintää ja kasvinsuojelua koskeva lainsäädäntökehys ja aloitettava sen täytäntöönpano, kehitettävä eläinlääkintä-, kasvinsuojelu- ja lääkitäälän laboratorioita, tarkastusyksiköitä ja valvontapisteitä ulkorajoilla ja vietävä loppuun nautaeläinten tunnistus- ja rekisteröintijärjestelmän luominen.
- Montenegrossa: On jatkettava politiikkojen määrittelemistä ja toteuttamista koskevien hallinnollisten valmiuksien lujittamista. On pantava täytäntöön eläinlääkintälaki (johon sisältyvät kalastustuotteet) ja tehostettava eläinlääkintä- ja kasvinsuojelualan laboratorioiden toimintaa sekä valvontaa. On lisättävä toimia lainsäädännön saattamiseksi EU:n eläinlääkintä- ja kasvinsuojelusäännösten mukaiseksi. Nautaeläinten tunnistus- ja rekisteröintijärjestelmä on saatettava EU:n vaatimusten mukaiseksi.

Ympäristö

- Serbiassa: On jatkettava EU:n lainsäädäntöön ja normeihin lähentymistä (ilman pilaantuminen, jätehuolto ja luonnonsuojelu) sekä hyväksyttävä ja otettava käyttöön kansallinen ympäristönsuojelu-strategia. On hyväksyttävä suunniteltu kestävä kehityksen strategia ja aloitettava sen täytäntöönpano. Suunnittelusta, luvanannosta, tarkastustoiminnasta ja valvonnasta vastaavien elinten hallinnollisia valmiuksia sekä projektijohtamista on lujitettava. On laadittava monivuotinen investointien rahoitus-suunnitelma. Erityisesti ympäristöarviointeja ja teollisuuden aiheuttamaa pilaantumista koskeva

lainsäädäntö on pantava täytäntöön. On aloitettava ongelmajätelaitoksen rakentaminen.

- *Montenegrossa:* On jatkettava EU:n lainsäädäntöön ja normeihin lähentymistä, jotta voidaan antaa ympäristönsuojelua koskeva puitelainsäädäntö. On pantava täytäntöön lainsäädäntö ja sovellettava sitä. On laadittava kokonaisvaltainen ympäristönsuojelun strategia (jätevedet, kiinteät jätteet ja ilma). On hyväksyttävä maankäyttösuunnitelma sekä kestävä kehityksen strategia ja toimialakohtaiset strategiat (rannikkoalueiden yhdenmukainen käyttö ja hoito, biologinen monimuotoisuus, ilmaston muutos). On vahvistettava hallinnollista valmiutta.

Liikennepoliittikka

- On saatettava ohjelma päätökseen ja jatkettava ilmailualan lainsäädännön yhdenmukaistamista EU:n säännösten kanssa Euroopan yhteinen ilmailualue huomioiden.
- On pantava täytäntöön Kaakkois-Euroopan keskeisen alueellisen liikenneverkon kehittämisestä tehty yhteisymmärryspöytäkirja ja liikenneobservatoriota koskeva yhteistyömekanismi.
- *Serbiassa:* On vahvistettava liikennepoliittinen strategia (maantie-, rautatie-, ilma- ja vesiliikenne) ja pantava se täytäntöön huomioiden alan taloudellinen elinkelpoisuus. On pantava täytäntöön rautateitä koskeva laki. On saatettava loppuun sisävesiliikennettä koskeva kokonaissuunnitelma.
- *Montenegrossa:* On pantava täytäntöön maantiekuljetuslaki sekä otettava käyttöön asianmukaiset täytäntöönpanorakenteet. Lisäksi on varattava riittävästi varoja liikenneinfrastruktuurin ja -instituutioiden ylläpitämiseksi.

Energia

- On aloitettava energia-yhteisön perustamissopimuksen mukaisten sitoumusten täytäntöönpano.
- *Serbiassa:* On täysimääräisesti pantava täytäntöön energialaki sekä varmistettava riippumattoman energia-alan sääntelyviraston kitkaton toiminta. On jatkettava energiantuotantolaitosten ympäristötarkastuksia sekä pyrittävä ratkaisemaan pahimpiin saastuttajiin liittyvät ongelmat. On huolehdittava energiantuotannon eriyttämisestä rakenneuudistuksen ja yksityistämisen mahdollistamiseksi. On vahvistettava tarvittavia hallinnollisia rakenteita. Lisäksi on edistytävä alueellisten energiamarkkinoiden luomisessa mukaan luettuna yhteenliitettävyyttä koskevat toteutettavuustutkimukset.
- *Montenegrossa:* On vietävä loppuun ja toteutettava energia-alan kehitysstrategia, johon sisältyy myös energiatehokkuusstrategia. On myös lujitettava talousministeriön hallinnollisia valmiuksia energiakysymysten osalta. Lisäksi yleishyödyllinen sähköntuotanto on eriytettävä omaksi yksikökseen ja on toteutettava rakenneuudistus. Sääntelyviranomaisista on vahvistettava. Sisäisten energiamarkkinoiden rakenneuudistus ja vapauttaminen on saatava päätökseen. Lisäksi alalla on yksityistettävä toimintoja ja/tai sallittava julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien kehittyminen.

Tietoyhteiskunta ja tiedotusvälineet

- *Serbiassa:* On huolehdittava siitä, että sähköisten viestintien ala vapautetaan, sääntelyelimet toimivat itsenäisesti ja tehokkaasti sekä että alaa koskeva lainsäädäntö ja politiikat otetaan käyttöön.
- *Montenegrossa:* On edistettävä markkinoiden kilpailua vahvistamalla televiestinnän hallintovirastoa erityisesti ottamalla käyttöön tarvittavat kilpailua edistävät toimet ja laatimalla yhdysliikennekorvausten ehdot.

Varainhoidon valvonta

- On laadittava julkisen talouden sisäistä valvontaa koskeva strategia.

Oikeus, vapaus ja turvallisuus*Viisumi-, rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttokysymykset*

- On kehitettävä valtioliiton tasolla lähestymistapa ja varmistettava sen johdonmukainen täytäntöönpano tasavaltojen tasolla asiaa koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan mukaisesti. Jatkoimena toukokuussa 2003 Ohridissa järjestetyille rajaturvallisuuden ja -valvonnan alueelliselle konferenssille on pantava täytäntöön hallituksen hyväksymät lyhyen aikavälin toimenpiteet.
- *Serbiassa*: On toteutettava konkreettisia toimia rajapoliisin parhaiden toimintatapojen täytäntöön panemiseksi ja on viipymättä jatkettava yhteensovitusti valtioliittotason viranomaisten kanssa rajavalvonnan siirtämistä siviiliviranomaisten vastuulle.
- *Montenegrossa*: On edelleen lujitettava rajojen siviilivalvontaa (koulutus ja EU:n standardien mukaiset välineet mukaan luettuna).
- On kehitettävä valtioliiton tasolla yhtenäinen lähestymistapa viisumi-, turvapaikka- ja maahanmuutto-asioissa valtioliiton perustuslain mukaisesti. On erityisesti yhdenmukaistettava kaikilta osin tasavalloissa sovellettavat viisumikäytännöt. On otettava käyttöön mekanismit, joilla voidaan valvoa näiden politiikkojen yhtenäinen täytäntöönpano tasavaltojen tasolla.
- On annettava turvapaikkalaki kummassakin tasavallassa ja edistyttävä takaisinottosopimusten tekemisessä ja täytäntöönpanossa. *Serbiassa*: on lisättävä turvapaikan hakijoiden ja pakolaisten vastaanottokeskusten valmiuksia ja infrastruktuuria. *Montenegrossa*: on toteutettava turvapaikan hakijoiden ja pakolaisten suunniteltujen vastaanottokeskusten rakentaminen.

Rahanpesu

- *Kummassakin tasavallassa*: On varmistettava rahanpesun vastaisen lain tehokas täytäntöönpano ja vahvistettava rahoitustarkastusyksiköjä.

Huumausaineet

- *Kummassakin tasavallassa*: On parannettava valmiuksia huumausaineiden laittoman kaupan torjumiseksi ja kansallisen huumausainestrategian laatimiseksi EU:n huumausainestrategian mukaisesti, ja aloitettava kansallisen strategian täytäntöönpano.

Poliisi

- On pantava täytäntöön sovitut oikeus- ja lainvalvontaviranomaisten yhteistyökehykset tasavaltojen välillä erityisesti huolehtimalla tasavaltojen oikeusministeriöiden ja sisäasiainministeriöiden allekirjoittamien yhteisymmärryspöytäkirjojen täysimääräisestä täytäntöönpanosta.
- *Serbiassa*: On pantava täytäntöön poliisilaki poliisivoimien ammattimaisuuden ja vastuuvollisuuden lisäämiseksi.
- *Montenegrossa*: On pantava täytäntöön poliisilaki ja valtion turvallisuutta koskeva laki henkilöstön ammattimaisuuden ja vastuuvollisuuden varmistamiseksi.

Järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjuminen

- On perustettava tehokkaat institutionaaliset mekanismit viranomaisten väliselle yhteistyölle tasavaltojen sisällä ja saatettava tasavaltojen välinen yhteistyö säännölliseksi.
- *Kummassakin tasavallassa*: On kehitettävä lainsäädäntöä ja valmiuksia omaisuuden takavarikointimiseksi. On lujitettava rikostiedustelua. On otettava käyttöön henkilötietojen suoja koskeva lainsäädäntö ja toteutettava tarvittavat toimet yhteistyösopimuksen tekemiseksi Europolin kanssa. On tehostettava ihmiskaupan torjumista muun muassa tarjoamalla asianmukaista apua ja suojelua uhreille.

- On lisättävä kansainvälisen yhteistyön tehokkuutta ja pantava täytäntöön asiaa koskevat kansainväliset terrorismin vastaiset yleissopimukset. On tehostettava sekä turvallisuuspalvelujen välistä että muiden valtioiden kanssa tapahtuvaa yhteistyötä ja tiedonvaihtoa sekä torjuttava terroristitekojen rahoitusta ja valmistelua.

KESKIPITKÄN AIKAVÄLIN ENSISIJAISET TAVOITTEET

Poliittiset vaatimukset

Demokratia ja oikeusvaltioperiaate

Julkishallinto

- On jatkettava vastuullisissa ministeriöissä olevien, Euroopan yhdentymiseen liittyvistä kysymyksistä vastaavien yksikköjen sekä yhteistyömekanismien vahvistamista Euroopan yhdentymisestä liittyvistä kysymyksistä vastaavien virastojen kanssa.
- Serbiassa: On jatkettava virkamieslain ja julkishallintolain täysimääräistä täytäntöönpanoa. On toteutettava toimenpiteitä julkishallinnon henkilöstöresurssien kehittämiseksi. On lujitettava julkishallinnon valmiuksia (politiikkojen toteuttaminen ja ministeriöiden välinen koordinointi) sekä Serbian keskushallinnon että paikallisella tasolla. On otettava käyttöön keskitetty palkkausjärjestelmä. On myös lujitettava talouspolitiikkojen toteuttamista. On hyväksyttävä hajasijoitusuudistus ja pantava se täytäntöön varmistamalla paikallishallinnon toimintamahdollisuus.
- Montenegrossa: On varmistettava henkilöstöresurssien hallinnointiviranomaisen pysyvä toimintakyky. On myös lujitettava talouspolitiikkojen toteuttamista. On toteutettava hajasijoitusuudistus.

Puolustusalan uudistus

- On jatkettava puolustusvoimien rakenneuudistusta, johon sisältyy tarvittava puolustusvoimien koon pienentäminen (sosiaaliset vaikutukset huomioiden), sotilaallisten voimavarojen ja puolustusteollisuuden muuntaminen ja yksityistäminen sekä lisääntynyt avoimuus ja siviilivalvonta.

Oikeusjärjestelmä

- Serbiassa: On mukautettava kansallinen strategia oikeusjärjestelmän uudistamiseen ja myöhemmin toteuttavaan toimintasuunnitelmaan erityisesti tuomarien nimitysten ja koeaikojen sekä syyttäjien riippumattomuuden osalta. On rakennettava tietoverkko eri oikeusasteissa toimivia syyttäjiä varten ja huolehdittava tuomioistuinten päätösten täytäntöönpanosta. On myös kehitettävä valmiuksia käsitellä sotarikoksia kansallisissa tuomioistuimissa noudattaen täysimääräisesti entisen Jugoslavian kansainvälisen sotarikostuomioistuimen kanssa harjoitettavaa yhteistyötä koskevia kansainvälisiä velvoitteita.
- Montenegrossa: On varmistettava lainkäytön alan koulutuskeskuksen asianmukainen toiminta. Lisäksi on pantava täytäntöön oikeuslaitoksen tietotekniikkastrategia.

Korruption vastainen toiminta

- On varmistettava täysimääräinen lahjonnan torjuntaa koskevan YK:n yleissopimuksen noudattaminen.

Ihmisoikeudet ja vähemmistöjen suojelu

- On pantava täytäntöön syrjinnän vastainen lainsäädäntö.
- On varmistettava vammaisten lasten ja tai vähemmistöryhmiin kuuluvien lasten ottaminen mukaan yleiseen koulutusjärjestelmään, ja uudistettava lastenhoitojärjestelmä.
- On jatkettava vähemmistöjen kotoutumisen ja etnisten ryhmien välisten hyvien suhteiden edistämistä.

Alueelliset kysymykset ja kansainväliset velvoitteet

- Henkilöiden, jotka eivät halua palata takaisin kotiseudulleen, kotoutumista on tuettava. Serbiassa: On annettava uutta lainsäädäntöä pakolaisista ja jatkettava kansallisen strategian täytäntöönpanoa. Montenegrossa: On pantava täytäntöön pakolaisia koskeva kansallinen strategia osana kattavaa sosiaalisen osallisuuden ja kotoutumisen strategiaa.

Taloudelliset vaatimukset

Serbiassa:

- On jatkettava kestävää talouspolitiikkaa ja jatkettava julkisen talouden korjaus- ja vakauttamistoimien toteuttamista ulkoisen epätasapainon korjaamiseksi sekä rajoitettava inflaatiopaineita. On määriteltävä julkisen varainkäytön kohteiden tärkeysjärjestys vuosittaisessa ja keskipitkän aikavälin varainhoidossa ja erityisesti vähennettävä osittain valtion omistuksessa olevien tai yhteiskunnan omistamien yritysten verotappioihin verrattavia menetyksiä. On jatkettava maltillisen palkkapolitiikan toteuttamista sekä jatkettava uuden eläkejärjestelmän ja sairausvakuutusjärjestelmän uudistuksen toteuttamista.
- On parannettava talousarviomenettelyä ja varainhoitoa sekä vahvistettava talousarvion valmistelua ja täytäntöönpanoa koskevien valmiuksien kehittämistä priorisoinnin mahdollistamiseksi. On parannettava varainhoitoa keskus- ja paikallishallintojen tasoilla.
- On otettava käyttöön toimivat menettelyt sellaisten tapausten havaitsemiseksi, käsittelemiseksi ja niiden edellyttämien jatkotoimien toteuttamiseksi, joissa kansallisten tai kansainvälisten varojen epäillään joutuneen petoksen tai muun säännönvastaisuuden kohteeksi.
- On jatkettava yhteiskunnan ja valtion omistuksessa olevien suurten yritysten ja tarvittaessa yleishyödyllisten laitosten yksityistämistä niin, että tuetaan yksityisen sektorin osuuden kasvua taloudessa.
- On lujitettava yksityisen sektorin ja työllisyyden kehittymiselle suotuisaa liiketoimintaympäristöä, jolle on ominaista kilpailevat markkinat, tasapuoliset toimintaedellytykset ja rahoituksen saanti rahoitusalan kehittymisen myötä.
- On luotava vakaat ja toimivat maa-/kiinteistömarkkinat. On annettava maarekisterilaki ja pantava se täytäntöön sekä annettava lainsäädäntö, joka sallii kaupunkialueiden maan yksityisomistuksen. On aloitettava maareformi, joka kattaa suurien maatilojen rakenneuudistuksen ja yksityistämisen.
- On jatkettava tarvittavia uudistuksia WTO:n sääntöjen ja sitoumusten noudattamiseksi, jotta WTO:hon liittymisprosessia voidaan nopeuttaa.
- On lisättävä pyrkimyksiä parantaa koulutusjärjestelmää alemman perusasteen koulutus mukaan lukien ja luoda nykyaikainen ammatillisen koulutuksen järjestelmä.
- On aloitettava ja sovellettava yhdenmukaista tutkimuspolitiikkaa.

Montenegrossa:

- On jatkettava kestävää talouspolitiikkaa ja jatkettava julkisen talouden korjaus- ja vakauttamistoimia ulkoisen epätasapainon vähentämiseksi. On määriteltävä julkisen varainkäytön kohteiden tärkeysjärjestys lyhyen ja keskipitkän aikavälin varainhoidossa ja erityisesti on karsittava tukia, varainsiirtoja ja valtion virkamiesten palkkakuluja. Julkisten menojen kokonaisuutta BKT:sta on jatkuvasti vähennettävä.
- On parannettava talousarviomenettelyä ja varainhoitoa ja vahvistettava talousarvion valmistelua ja täytäntöönpanoa koskevien valmiuksien kehittämistä priorisoinnin mahdollistamiseksi. On parannettava varainhoitoa keskus- ja paikallishallintojen tasoilla.
- On otettava käyttöön toimivat menettelyt sellaisten tapausten havaitsemiseksi, käsittelemiseksi ja niiden edellyttämien jatkotoimien toteuttamiseksi, joissa kansallisten tai kansainvälisten varojen epäillään joutuneen petoksen tai muun säännönvastaisuuden kohteeksi.

- On lujitettava yksityisen sektorin ja työllisyyden kehittymiselle suotuisaa liiketoimintaympäristöä, jolle on ominaista kilpailevat markkinat, tasapuoliset toimintaedellytykset ja rahoituksen saanti rahoitusalan kehittymisen myötä. On yhdenmukaistettava liike-elämää koskevia oikeudellisia menettelyjä.
- On jatkettava tarvittavia uudistuksia WTO:n sääntöjen ja sitoumusten noudattamiseksi, jotta WTO:hon liittymisprosessia voidaan nopeuttaa.
- On lisättävä pyrkimyksiä parantaa koulutusjärjestelmää alemman perusasteen koulutus mukaan lukien ja luoda nykyaikainen ammatillisen koulutuksen järjestelmä.
- On aloitettava ja sovellettava yhdenmukaista tutkimuspolitiikkaa.

Eurooppalaiset normit

Sisämarkkinat

Pääomien vapaa liikkuvuus

- On jatkettava lyhyen ja keskipitkän aikavälin pääomien vapaata liikkuvuutta kummassakin tasavallassa.

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

- On kehitettävä standardisointia erityisesti eurooppalaisten standardien käyttöönoton kautta. On jatkettava uuden ja globaalin lähestymistavan sekä vanhan lähestymistavan mukaisten direktiivien yhteensovittamista. On perustettava markkinavalvontajärjestelmä yhteisön säännösten mukaisesti.

Tulli ja verotus

- On varmistettava, että Serbian ja Montenegron tulli- ja veroalan lainsäädäntöä edelleen saatetaan yhteisön säännösten mukaisiksi. Lisäksi on parannettava tullilainsäädäntöön täytäntöönpanoon liittyviä hallinnollisia valmiuksia ja torjuttava korruptiota, kansainvälistä rikollisuutta ja veronkiertoa.
- On parannettava avoimuutta ja tiedonvaihtoa EU:n jäsenvaltioiden kanssa, jotta helpotetaan veronkiertoa tai verojen välttämistä estävien toimenpiteiden täytäntöönpanoa.

Tilastot

- Kummassakin tasavallassa: On kehitettävä luotettavat tilastot. On luotava institutionaalisia valmiuksia perustilastotietojen tuottamiseksi ja julkaisemiseksi yhdenmukaisesti eurooppalaisten standardien kanssa yritystilastojen, työmarkkinatilastojen ja kansantalouden tilinpidon aloilta.

Sektorikohtaiset politiikat

Teollisuus ja pk-yritykset

- Kummassakin tasavallassa: On pantava täytäntöön pienyrityksiä koskeva eurooppalainen peruskirja.

Maatalous ja kalastus

- Serbiassa: On kehitettävä lisää politiikkojen määrittelemistä ja toteuttamista koskevia hallinnollisia valmiuksia. On suunniteltava maaseudun kehityspolitiikka ja aloitettava sen täytäntöönpano. On jatkettava eläinlääkintää, ihmisten terveyttä, kasvinuojelua ja elintarvikkeiden turvallisuutta, viinilaboratoriot mukaan luettuina, koskevan lainsäädännön ja valvonnan lujittamista. Jätteenhuolto on parannettava, ja maatalouden aiheuttamaa pilaantumista vähennettävä. On lujitettava maatalouden ja elintarvikkeiden markkinoita, joihin sisältyy laadunvalvonta ja HACCP-järjestelmä (Hazard Analysis Critical Control Point). On vähennettävä maatalouden markkinoiden vääristymiä ja uudistettava hyödykevarastoista vastaavaa osastoa. On ulotettava eläinten tunnistus- ja rekisteröintijärjestelmä muihin lajeihin. On valmisteltava ohjelma elintarvikkeiden jalostuslaitosten uudistamiseksi vastaamaan EU:n vaatimuksia.

- **Montenegrossa:** On kehitettävä lisää politiikkojen määrittelemistä ja toteuttamista koskevia hallinnollisia valmiuksia. On suunniteltava maaseudun kehityspolitiikka ja aloitettava sen täytäntöönpano. On lujitettava institutionaalista valmiutta elintarviketurvallisuuden parantamiseksi. On valmisteltava ohjelma elintarvikkeiden jalostuslaitosten uudistamiseksi vastaamaan EU:n vaatimuksia. On aloitettava toiminta lampaiden ja vuohien tunnistamiseksi ja niiden liikkumisen rekisteröimiseksi. On aloitettava toiminta kotimaisen kasvituotannon tehokkaan valvonnan varmistamiseksi varsinkin niiden tuotteiden kohdalla, joihin liittyy EU:n erityisvaatimuksia. On ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta kalastuspolitiikka lähenee EU:n standardeja erityisesti resurssien hallinnan, tarkastuksen ja valvonnan aloilla sekä markkina- ja rakennepolitiikoissa.

Ympäristö

- **Kummassakin tasavallassa:** On jatkettava EU:n lainsäädäntöön lähentyvän lainsäädännön täytäntöönpanoa. On jatkettava ympäristövaikutusten arviointia koskevan lainsäädännön täytäntöönpanoa. On ratifioitava ja pantava täytäntöön Kioton pöytäkirja. On varmistettava toteuttamiskelpoinen rahoituskehys keskipitkän ja pitkän aikavälin ympäristönsuojelupolitiikan toteuttamiseksi.
- **Serbiassa:** On hyväksyttävä ja aloitettava ilman pilaantumista, jätehuoltoa ja luonnonsuojelua koskevien strategioiden toteuttaminen. On jatkettava kansallisen ympäristönsuojelustrategian ja vesistrategian täytäntöönpanoa. On lujitettava edelleen ympäristöalan elinten hallinnollisia valmiuksia ja aloitettava monivuotisen investointien rahoitussuunnitelman täytäntöönpano. On saatettava loppuun ongelmajätelaitoksen rakentaminen.
- **Montenegrossa:** On jatkettava EU:n lainsäädäntöön ja standardeihin lähentymistä varsinkin ilman pilaantumista, jätevesiä ja kiinteitä jätteitä koskevan lainsäädännön osalta. On aloitettava maankäyttösuunnitelman täytäntöönpano ja kokonaisvaltainen ympäristöstrategia. On laadittava kokonaisvaltainen ympäristönsuojelun strategia (jätevedet, kiinteät jätteet ja ilma) sekä kestävä kehityksen strategia ja toimialakohtaiset strategiat (rannikkoalueiden yhdenmukainen käyttö ja hoito, biologinen monimuotoisuus, ilmaston muutos). Hallinnollisia valmiuksia on edelleen lujitettava ympäristönsuunnittelun, luvanannon, tarkastustoiminnan, valvonnan ja projektijohtamisen osalta vastuullisissa ministeriöissä ja elimissä.

Liikennepolitiikka

- **Kummassakin tasavallassa:** On lisättävä valmiuksia muun muassa suurten investointihankkeiden valmistelemiseksi. On edelleen varattava riittävästi varoja liikenneinfrastruktuurin ja -instituutioiden ylläpitämiseksi.
- On pantava täytäntöön kansainväliset sitoumukset Kansainvälisen merenkulkujärjestön yleissopimusten mukaisesti ja parannettava laivaston merenkulun turvallisuutta Pariisissa tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan perusteella.

Energia

- **Kummassakin tasavallassa:** On vahvistettava ja pantava täytäntöön ympäristön kannalta kestävä energiapolitiikan pitkän aikavälin strategia.
- On jatkettava alueellisten ja kansainvälisten sitoumusten täytäntöönpanoa tällä alalla kilpailullisten alueellisten energiemarkkinoiden perustamiseksi.

Tietoyhteiskunta ja tiedotusvälineet

- **Kummassakin tasavallassa:** Serbia ja Montenegron on saatettava EU:n uusi sähköisen viestinnän lainsäädäntökehys osaksi kansallista lainsäädäntöä ja pantava se täytäntöön. On varmistettava sääntelyviranomaisten itsenäiset ja riittävät resurssit ja ammattitaito. On aloitettava yhdenmukaistaminen audiovisuaalista alaa koskevan EU:n säännösten kanssa.

Varainhoidon valvonta

- On kehitettävä ja pantava täytäntöön hajautetun johdon vastuuvollisuuden ja toiminnallisesti itsenäisen sisäisen tarkastuksen periaatteet kansainvälisesti hyväksytyjen standardien ja EU:n parhaiden käytäntöjen mukaisesti.

- On vahvistettava valtiontalouden tarkastusviraston toimintavalmiuksia sekä toiminnallista ja taloudellista itsenäisyyttä.
- On kehitettävä menetelmiä ja hallinnollisia valmiuksia EU:n taloudellisten etujen tehokkaan suojaamisen varmistamiseksi.

Oikeus, vapaus ja turvallisuus

Viisumi-, rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttokysymykset

- **Kummassakin tasavallassa:** On kehitettävä teknistä infrastruktuuria ja henkilöstöresursseja yhtenäistetyin rajavalvonnan täytäntöön panemiseksi muun muassa lujittamalla rajapoliisia ja tullilaitoksia. On parannettava rajanylitysmahdollisuuksia perustamalla uusia raja-asemia. On lisättävä yhteistyötä niiden tasavaltojen virastojen välillä, jotka ovat vastuussa ihmiskaupan torjunnasta.

Poliisi

- **Kummassakin tasavallassa:** On jatkettava rakenneuudistusta, varmistettava vastuuvollisuus, uudistettava poliisikoulutusta sekä varmistettava lainvalvontaviranomaisten keskinäinen yhteistyö.

Järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjuminen

- **Kummassakin tasavallassa:** On kehitettävä toimiva todistajien suojelujärjestelmä, johon sisältyy myös alueellisella tasolla sovittuja elementtejä. Lisäksi on tehostettava talous- ja raharikosten (rahanpesu ja rahanväennys mukaan luettuina), petosten ja korruption torjumista sekä parannettava asiaa koskevaa lainsäädäntöä. On helpotettava niiden yhteyshenkilöiden sijoittamista, jotka EU:n jäsenvaltiot ovat lähettäneet järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan osallistuvat asianomaisiin valtioelimiin. On pantava täytäntöön kansainvälistä järjestäytyntä rikollisuutta koskeva Palermon yleissopimus.
- **Serbiassa:** On kehitettävä sisäasiainministeriön (erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaosaston) valmiuksia. On myös kehitettävä viranomaisten välistä tiedonvaihtoa koskevia menettelyjä ja valmiuksia.
- **Montenegrossa:** On lisättävä hallinnollisia ja lainkäyttövalmiuksia uuden rikoslain täytäntöön panemiseksi järjestäytyneen rikollisuuden osalta. Sisäasiainministeriön yhteydessä toimivaa järjestäytyneen rikollisuuden torjuntayksikköä on vahvistettava ja huolehdittava kaikkien lainvalvontaviranomaisten koordinoinnista.

KOSOVO

SITEN KUIN SE MÄÄRITELLÄÄN YHDISTYNEIDEN KANSAKUNTIEN TURVALLISUUSNEUVOSTON 10 PÄIVÄNÄ KESÄKUUTA 1999 TEKEMÄSSÄ PÄÄTÖSLAUSELMASSA 1244

LYHYEN AIKAVÄLIN ENSISIJAISET TAVOITTEET

- Turvallisen, demokraattisen ja monikansallisen Kosovon olemassaolon turvaamiseksi on pantava täytäntöön YK:n turvallisuusneuvoston vahvistamat Kosovoa koskevat normit.
- Tässä yhteydessä on pyrittävä seuraaviin ensisijaisiin tavoitteisiin:

Keskeisimmät ensisijaiset tavoitteet

- On huolehdittava siitä, että kaikin osin noudatetaan oikeusvaltioperiaatetta ja harjoitetaan korruption, järjestäytyneen rikollisuuden ja talousrikosten vastaista nollatoleranssipolitiikkaa.
- On varmistettava kaikille Kosovon asukkaille demokraattisesti toteutettu hallinto ja julkisten palvelujen tarjonta sekä luotava ammattimainen, vastuuvollinen, helposti lähestyttävä, edustava ja avoin julkishallinto ilman poliittista väliintuloa.
- On edistettävä paikallisen itsehallinnon uudistamista mukaan luettuina asianmukaiset budjettivarat ottaen huomioon kaikkien Kosovon yhteisöjen näkemykset ja intressit. On lisättävä hallinnollista valmiutta helpottaa hajauttamisprosessia.

- On luotava etnisten ryhmien välisen suvaitsevaisuuden ilmapiiri, vakaa monietnisyys, joka kannustaa paluuseen. On huolehdittava kaikkien yhteisöjen kunnioituksesta, turvallisuudesta, vapaasta liikkumisesta ja osallistumisesta. On selkeästi tuomittava kaikki vähemmistöryhmien vastaiset mielipiteiden ilmaukset. On päättäväisesti vietävä oikeuskäsittelyyn kaikki etnisten ryhmien väliset rikokset.
- On luotava sijoituksille, kaupalle, työllisyydelle ja talouskasvulle kaikkien yhteisöjen edun kannalta otolliset olosuhteet.
- On huolehdittava täydellisestä yhteistyöstä entisen Jugoslavian alueella tehtyjä rikoksia käsittelevän sotarikostuomioistuimen kanssa.
- On täysimääräisesti noudatettava Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmaa 1244 ja tehostettava huolellisesti valmisteltua vuoropuhelua Belgradin kanssa. On osoitettava rakentavaa asennetta. On luotava tarvittavat edellytykset sille, että Kosovon serbien osallistuminen poliittiseen prosessiin helpottuu.

Poliittiset vaatimukset

Demokratia ja oikeusvaltioperiaate

Kosovon väliaikaisen itsehallinnon toimielimet

- On varmistettava parlamentin ja sen valiokuntien sekä hallituksen ja kuntien täysimääräinen ja tosiasiallinen toiminta mukaan luettuna niiden omien menettelysääntöjen täysimääräinen noudattaminen sekä kaikkien väestöryhmien oikeudet ja intressit.
- On lisättävä toimeenpanon valvontaa, vastuuvollisuutta ja avoimuutta parlamentissa.
- On lisättävä vähemmistöryhmien edustusta kaikissa instituutioissa ja julkishallinnossa kuntien ja keskushallinnon tasoilla.
- On valmistettava ja toteutettava väestö- ja asuntolaskenta kansainvälisiä standardeja täysimääräisesti noudattaen.

Vaalit

- On järjestettävä vapaat, rehelliset ja avoimet vaalit. On vahvistettava itsenäistä ja monikansallista keskusvaalilautakuntaa toimittamaan vuoden 2006 vaalit hyvissä ajoin.
- On varmistettava, että kaikille yhteisöille järjestetään asianmukaiset äänestyspaikat äänioikeuden käyttämiseksi ja huolehditaan turvallisuus- ja muista toimenpiteistä. On huolehdittava Kosovon sisäisten ja muiden pakolaisten osallistumisesta vaaleihin, vaikka heidän paluumahdollisuutensa Kosovoon olisi rajoitettu.

Julkishallinto

- On lisättävä julkisen hallinnon koordinoitavuutta sekä määriteltävä tarkemmin keskus- ja paikallisviranomaisten vastuut politiikkojen täytäntöönpanon johdonmukaisuuden varmistamiseksi.
- On toteutettava avoimuutta virkamiesten rekrytoinneissa, siirroissa, arvioinnissa, ylennyksissä, menettelyssä ja virkasuhteen purkamisessa. Virkamiehiin kuuluvat myös Kosovon suojelujoukkojen, poliisin ja tuomioistuinjärjestelmän henkilökunta. Avoimet menettelyt koskevat myös varainhoitoa.
- On parannettava julkisten peruspalvelujen laatua ja saatavuutta kaikissa yhteisöissä, mihin sisältyy rinnakkaisten rakenteiden tarjoamien palvelujen kysynnän vähentäminen.
- On kehitettävä ja ylläpidettävä politiikasta riippumattomia julkishallinnon koulutuslaitoksia. On parannettava ylimmän tason koulutusta. Kosovon julkishallinnon koulutuskeskuksesta on luotava paikka, joka pystyy tarjoamaan ammattimaista koulutusta kaikille virkamiehille.
- On annettava laki hätätilanteiden hallinnasta ja kehitettävä edelleen suorituskykyä, ammatillisuutta ja koordinoitua siviilien suojelua koskevia asioissa Kosovon asianomaisissa instituutioissa, joihin lukeutuvat Kosovon suojelujoukot.

Oikeusjärjestelmä

- On varmistettava, että tuomioistuimet ovat poliitikasta riippumattomia ja että ne toimivat tehokkaasti ja puolueettomasti.

Todistajia on suojeltava

- On pantava täytäntöön automaattinen tapausten hallinnointijärjestelmä erityisesti siviilioikeudellisten asioiden ruuhkan vähentämiseksi ja on huolehdittava siviilituomioistuinten päätösten täytäntöönpanosta.
- On kehitettävä edelleen erityisesti tuomarien, syyttäjien ja hallinnollisen henkilöstön oikeudellista koulutusta. On annettava laki Kosovon lainkäytön alan koulutuslaitoksesta ja pantava se täytäntöön sekä muutettava se toimintakykyiseksi laitokseksi, joka vastaa lainkäytön alan koulutuksesta.
- On vahvistettava paikallisia oikeusistuimia ja poliisien toimintaa kiinteistöjen laittoman haltuunoton, käytön ja rakentamisen estämiseksi ja seuraamusten määräämiseksi.
- On vahvistettava syyttäjänvirastoa niin, että se pystyy toimimaan riippumattomuuden ja puolueettomuuden periaatteiden mukaisesti.
- On kehitettävä poliitikasta riippumattomia valmiuksia oikeudellisen ja sisäasiainalan toimivaltuuksista huolehtimiseksi.

Korruption vastainen toiminta

- On pantava täytäntöön laki korruption torjunnasta. On perustettava korruption vastainen virasto. On vahvistettava ja pantava täytäntöön korruption vastainen suunnitelma.

Ihmisoikeudet ja vähemmistöjen suojelu

- On varmistettava puolueettoman oikeusasiamiesinstituution itsenäinen toiminta ja taloudellinen toimintakyky sekä oikeusasiamiehen suositusten asianmukainen huomioon ottaminen.
- On helpotettava ja kannustettava Kosovon sisäisten ja muiden pakolaisten paluuta ja maaliskuun 2004 tapahtumissa vahingoittuneiden ja tuhottujen rakennusten, mukaan luettuna historialliset ja uskonnolliset kohteet, korjaustyöt on saatettava loppuun.
- On vahvistettava hallinnollisia rakenteita ja vastuuvollisuuden mekanismeja yhteisö- ja paluumuuttoasioista vastaavassa ministeriössä. On annettava ja pantava täytäntöön yhteisöjä ja paluumuuttoja koskeva yhteinen strategiakehys ja kehitettävä kuntatason mekanismeja paluumuuttajien ja nykyisten vähemmistöyhteisöjen pysyvän kotoutumisen helpottamiseksi.
- On vahvistettava ja pantava täytäntöön laki virallisista kielistä ja luotava tehokas mekanismi sen toteutumisen valvomiseksi.
- On vakiinnutettava epäviralliset asutukset ja löydettävä kestäviä palauttamisratkaisuja niiden vähemmistöasemassa olevien romaniyhteisöjen kotoutumiseksi, jotka asuvat terveydelle haitallisissa olosuhteissa leireillä sekä maan sisäisille pakolaisille, jotka asuvat epävirallisissa keskuksissa.
- On annettava laki kulttuuriperinnön säilyttämisestä ja luotava hallinnolliset mekanismit sen täytäntöönpanemiseksi.
- On annettava laki julkisesta yleisradiotoiminnasta sekä siviilioikeudellinen kunnianloukkauslaki. On vahvistettava tiedotusvälineiden itsesääätelyjärjestelmää luomalla itsenäinen viestintäalan elin, varmistaamalla lehdistölaulukunnan tehokas toiminta ja toteuttamalla lehtimiesten toimintaohjeisto.
- On perustettava asianmukainen oikeudellinen kehys valtiosta riippumattomille järjestöille ja varmistettava, että ne voivat toimia vapaasti sen sisällä.

- On saatettava päätökseen lainsäädäntö ja toimenpiteet omistusoikeuden turvaamiseksi erityisesti kiinteän omaisuuden, hallussapidon sekä asuinkiinteistöjä ja muita kiinteistöjä koskevien oikeuksien osalta mukaan luettuna rakentamista säätelevä oikeudellinen kehys. On yhdenmukaistettava kunnallisia säädöksiä ja luotava mekanismi kaupallisia oikeuksia ja viljely-/maaomaisuutta koskevien riitojen ratkaisemiseksi. On lisättävä yleistä tietoisuutta laittoman rakentamisen seurauksista.
- On kehitettävä ja pantava täytäntöön strategia, johon sisältyy pysyvä järjestely asunto- ja kiinteistöasioista vastaavan osaston seuraajaksi, niin että vielä ratkaisua vailla olevat asuinkiinteistövaatimukset voidaan panna täytäntöön.
- On varmistettava syrjinnän vastaisen lainsäädännön tosiasiallinen täytäntöönpano.
- On toteutettava konkreettisia toimenpiteitä kaiken naiseen kohdistuvan väkivallan torjumiseksi ja seuraamusten määräämiseksi.

Alueelliset kysymykset ja kansainväliset velvoitteet

- Alueellista yhteistyötä ja hyviä naapuruussuhteita on vahvistettava.
- On solmittava ja pantava täytäntöön vapaakauppasopimuksia alueen sisällä ja otettava osaa asianmukaisiin alueellisiin aloitteisiin varsinkin vakaussopimuksen tuella.

Taloudelliset vaatimukset

- On saatettava loppuun yksityistämisen prosessi Kosovo-rahaston (Kosovo Trust Agency) aikataulun mukaisesti.
- On saatettava päätökseen valtion omistuksessa olevien yritysten yhtiöittäminen: sähkölaitos, rautatiet, kaukolämmitys sekä vesi- ja jätehuolto. On toteutettava uusia rakenteellisia muutoksia niiden hallinnon, tehokkuuden ja vakavaraisuuden parantamiseksi. On jatkettava julkisten yleishyödyllisten palvelujen sääntelykehysten vahvistamista ja lisättävä riippumattomien sääntelyviranomaisten hallinnollisia valmiuksia.
- On vahvistettava julkisen talouden avoimuutta ja vakautta. On varmistettava vuoden 2006 talousarvion johdonmukaisuus vahvistetun keskipitkän aikavälin menokehysten kanssa.
- On määritettävä ja sovellettava kansantalouden ja talousarvion ensisijaisia tavoitteita tiiviissä yhteistyössä Kansainvälisen valuuttarahaston kanssa.
- On lisättävä julkisen talouden kurinalaisuutta ja parannettava julkisten menojen valvontaa. On otettava käyttöön toimivat menettelyt sellaisten tapausten havaitsemiseksi, käsittelemiseksi ja niiden edellyttämien jatkotoimien toteuttamiseksi, joissa kansallisten tai kansainvälisten varojen epäillään joutuneen petoksen tai muun säännönvastaisuuden kohteeksi.
- On jatkettava kauppaa ja siihen liittyviä politiikkoja koskevan poliittisen ja lainsäädäntökehysten kehittämistä siten, että niiden yhdenmukaisuus EU:n ja WTO:n normien kanssa varmistetaan. On vahvistettava ja pantava täytäntöön ulkomaankaupan toimintoja koskeva laki.
- On parannettava perus- ja keskiasteen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä ammattikoulutuksen laatua.

Eurooppalaiset normit

- On vahvistettava kaikkien instituutioiden hallinnollista valmiutta varmistamalla, että politiikat ja lainsäädäntö ovat EU:n vaatimusten mukaisia erityisesti lujittamalla eurooppalaisiin normeihin lähentymistä käsitteleviä rakenteita.

Sisämarkkinat*Tavaroiden vapaa liikkuvuus*

- On varmistettava tarvittava lainsäädäntö ja luotava infrastruktuuri standardointiin, varmentamiseen, metrologiaan, akkreditointiin ja vaatimustenmukaisuuden arviointiin ottamalla huomioon täydentävyyden alueen sisällä.
- On pantava täytäntöön kotimarkkinakauppalaki.

Pääomien vapaa liikkuvuus

- On vahvistettava asiaankuuluvat vakavaraisuusvaatimukset ja vahvistettava rahoitusalan valvontaprosessia.

Tulli ja verotus

- On parannettava tullilaitoksen valmiutta torjua korruptiota ja rajat ylittävää rikollisuutta. On lisättävä rikostutkimusyksikön valmiuksia.
- On huolehdittava kaupan etuuskohtelutoimenpiteiden (alkuperä) täytäntöönpanoon liittyvien velvoitteiden noudattamisesta.
- On parannettava verotusjärjestelmää ja tehostettava verohallinnon tarkastus- ja veronkantovalmiuksia.
- On sitouduttava noudattamaan yhtiöverotukseen sovellettavien menettelysääntöjen mukaisia periaatteita ja varmistettava, että uudet verotoimenpiteet ovat näiden periaatteiden mukaisia.

Julkiset hankinnat

- On vahvistettava ja pantava täytäntöön tarkistettu julkisia hankintoja koskeva laki mukaan luettuna siihen liittyvä soveltava lainsäädäntö. On luotava tehokkaat arviointimenettelyt.

Teollis- ja tekijänoikeudet

- On suunniteltava ja pantava täytäntöön teollis- ja tekijänoikeuksia ja kaupallisia oikeuksia koskeva lainsäädäntö. On määriteltävä keskipitkän aikavälin strategia näiden oikeuksien täytäntöön panemiseksi.

Tilastot

- On luotava ensimmäiset (kansantalouden) tilipidon tilastot.

Alakohtaiset politiikat*Teollisuus ja pk-yritykset*

- On vahvistettava keskipitkän aikavälin strategia pk-yrityksiä koskevalle politiikalle. Tähän sisältyy pk-yrityksiä tukevan viraston perustaminen ja investointien edistämiskeskus. On jatkettava pienyrityksiä koskevan eurooppalaisen peruskirjan täytäntöönpanoa.
- On vahvistettava Kosovon olosuhteisiin sopiva yleinen tilinpäätössäännöstö, joka rajoittaa IFRS/IAS:n (International Financial Reporting Standards/International Accounting Standards) käyttöä yleisen edun kannalta merkittäviin yhteisöihin ja käyttää täysimääräisesti hyväksi neljännessä ja seitsemännessä yhtiöoikeusdirektiivissä säädettyjä poikkeuksia.

Maatalous ja kalastus

- On suunniteltava maaseudun kehityspolitiikka ja aloitettava sen täytäntöönpano.
- On jatkettava lainsäädännön saattamista EU:n eläinlääkintä- ja kasvinsuojelusäännösten mukaisiksi.
- Nautaeläinten tunnistus- ja rekisteröintijärjestelmä on saatettava EU:n vaatimusten mukaiseksi.

Ympäristö

- On annettava yhteisön säännösten mukainen lainsäädäntö ympäristövaikutusten arvioinnista ja pantava se täytäntöön.
- On laadittava yhteisön säännösten lähentymiseksi kattava ympäristöalan toimintasuunnitelma, jossa huomioidaan erityisesti kansanterveyskysymykset.
- On valmistettava toimia yleisen tietoisuuden ja kansalaisyhteiskunnan osallistumisen lisäämiseksi ympäristöä koskevissa asioissa.

Liikennepolitiikka

- On jatkettava Kaakkois-Euroopan keskeisen alueellisen liikenneverkon kehittämistä tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan täytäntöönpanoa mukaan luettuna liikenneobservatorion perustaminen.
- On pantava täytäntöön maantieliikennelaki. On annettava tieturvallisuuslaki ja aloitettava toimenpiteiden toteuttaminen tällä alalla.
- On lisättävä liikennesuunnittelun valmiuksia liikennepoliittisen kehyksen hyväksymiseksi ja toteuttamiseksi. Tämän yhteydessä laaditaan multimodaaliliikennettä koskeva strategia keskushallinnon ja kuntien tasoilla.
- On jatkettava tietopohjaisen omaisuudenhoidon parantamista perustana huolto- ja kunnostustöille.
- On jatkettava ilmailualan lainsäädännön yhdenmukaistamista EU:n säännösten kanssa Euroopan yhteisen ilmailualue huomioiden.
- On kehitettävä Pristin lentoaseman siviilioperaattorin toimintaa sekä lentoaseman henkilöstöä ja tiloja asianmukaisen turvallisuustason sekä hyvän ja vastuullisen hallinnon varmistamiseksi.

Energia

- On aloitettava energiayhteisön perustamissopimuksen mukaisten sitoumusten täytäntöönpano. On varmistettava sähköyhtiön elinkelpoisuus ja pysyvä toimintakyky lisäämällä huomattavasti tulojen keräämistä ja parantamalla hallintorakenteita.

Tietoyhteiskunta ja tiedotusvälineet

- On vahvistettava sähköisten viestintäverkostoa ja vakaiden kilpailukykyisten markkinoiden luomiseksi suunnattuja palveluja koskeva politiikka ja aloitettava sen täytäntöönpano ulkomaisten investointien houkuttelemiseksi.

Varainhoidon valvonta

- On kehitettävä julkisen talouden sisäistä valvontaa koskeva strategia, johon keskipitkän aikavälin suositusten noudattaminen perustuu.

Oikeus, vapaus ja turvallisuus*Viisumi-, rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttokysymykset*

- On lujitettava rajavalvontalaitosten keskinäistä yhteistyötä.

Rahanpesu

- On varmistettava, että rahoitustiedotuskeskus tosiasiallisesti täyttää tehtävänsä rahanpesuun liittyvien tietojen keruussa ja analysoinnissa.

Huumausaineet

- On edelleen vahvistettava paikallisia valmiuksia huumeidentutkinnassa.

Poliisi

- On parannettava rikostutkinnan tehokkuutta. On annettava ja pantava täytäntöön Kosovon poliisivoimat perustava lainsäädäntö sekä vahvistettava sen tutkimus- ja sisäisen valvonnan valmiuksia. On vahvistettava sen johtamistaitoa.
- On varmistettava, että tuleva turvallisuuskoulutuslaitos on itsenäinen ja ammattimainen koulutuselin.

Järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjuminen

- On edelleen vahvistettava Kosovon poliisivoimien sisällä toimivan järjestäytyntä rikollisuutta käsittelevän osaston paikallisia valmiuksia. On pantava täytäntöön ihmiskaupan torjumista koskeva toimintasuunnitelma.

KESKIPITKÄN AIKAVÄLIN ENSISIJAISET TAVOITTEET***Poliittiset vaatimukset*****Demokratia ja oikeusvaltioperiaate***Julkishallinto*

- On jatkettava julkishallinnon uudistamista samalla kun talousarvion rajoitukset otetaan huomioon. On parannettava paikallishallinnon valmiuksia tarjota palveluja asiakkailleen yhdenvertaisesti ja tehokkaasti.

Oikeusjärjestelmä

- On määriteltävä ja vahvistettava kaikkien yhteisöjen oikeuksia ja etuja kunnioittava lainsäädäntö, joka perustuu kaikkiin tällä hetkellä Kosovossa sovellettaviin oikeuslähteisiin.
- On suunniteltava ja pantava täytäntöön kattava oikeuslaitoksen riippumattomuutta lujittava strategia sekä vahvistettava syytteenpanojärjestelmän riippumattomuutta.
- On lujitettava oikeuslaitoksen ja kaikkien lainvalvontaviranomaisten hallinnollisia valmiuksia ja tehokkuutta. On huolehdittava kattavan oikeusapujärjestelmän toimintakyvystä. On luotava vaihtoehtoinen riitojenratkaisuelin.

- On parannettava rangaistuslaitosjärjestelmää kiinnittäen erityistä huomiota turvallisuuteen, valvontaan, hallintoon, ammatilliseen koulutukseen ja yhteiskuntaan sopeuttamista koskeviin järjestelmiin sekä laitosten olosuhteisiin.

Ihmisoikeudet ja vähemmistöjen suojelu

- On annettava ihmisoikeuksia ja vähemmistöjen suojelua koskeva lainsäädäntö sekä luotava niitä kunnioittavat mekanismit Euroopan neuvoston suositusten mukaisesti.
- On varmistettava vähemmistöyhteisöjen elinkelpoiset olosuhteet ja toimiminen Kosovon yhteiskunnassa tulematta syrjityiksi. On toteutettava konkreettisia toimia vähemmistöyhteisöjen turvallisuuden ja vapaan liikkumisen turvaamiseksi samalla kun varmistetaan yleishyödyllisten julkisten palvelujen tasa-arvoinen tarjonta.
- On pantava täytäntöön sukupuolten välistä tasa-arvoa koskeva lainsäädäntö. On varmistettava naisten tasa-arvokysymysten valtavirtaistaminen kaikissa nykyisissä politiikoissa ja lainsäädännössä.
- On luotava yhdenmety kulttuuriperinnön säilyttämispolitiikka. On osallistuttava aktiivisesti kulttuuriperintöä koskevan yleisen tietoisuuden ja kunnioituksen lisäämiseen.
- On varmistettava julkisen yleisradioyhtiön toiminta kaikkien väestöryhmien julkisen palvelun yleisradioyhtiönä ja kaikilla väestöryhmien kielillä. On lisättävä vähemmistöryhmille suunnattuja lähetyksiä ja tuettava vähemmistöjen viestimiä. On huolehdittava siitä, että yksityisillä ja julkisilla viestimillä on tasapuoliset toimintaedellytykset.
- On huolehdittava siitä, että Kosovon maarekisterivirastossa ja kunnallisissa maarekisteritoimistoissa on avoin ja syrjimätön pääsy kaikkiin omistusoikeusrekistereihin ja että niissä toteutuu vastuuvollisuus.

Alueelliset kysymykset ja kansainväliset velvoitteet

- On jatkettava alueellisten ja kansainvälisten yhteistyömekanismien vahvistamista lainkäytön alalla, mihin sisältyy epäiltyjen ja tuomittujen henkilöiden siirto ja vastavuoroinen oikeusavun antaminen tuomioistuimille.
- On työskenneltävä tulevan alueellisen Kaakkois-Euroopan vapaakauppasopimuksen aikaansaamiseksi.

Taloudelliset vaatimukset

- On valmisteltava lainanotto- ja lainanhoitovalmiuksien kehittämistä.
- On tutkittava mahdollisia takuumekanismeja ulkomaisten investointien houkuttelemiseksi erityisesti yhteistyössä monenkeskisen investointitakauslaitoksen kanssa.
- On kehitettävä joustavaa sosiaalipolitiikkaa, jolla edistetään työllisyyttä ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä ratkaistaan köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen aiheuttamia ongelmia kiinnittäen erityistä huomiota nuorten työllisyyteen.
- On kehitettävä pankkialan valmiuksia tarjota kilpailukykyisiä palveluja ja pitkäaikaista kilpailukykyistä rahoitusta. On varmistettava pankki- ja vakuutusalan sekä eläkelaitosten luotettava ja tosiasiallinen valvonta.
- On edistettävä keskipitkän aikavälin kehitysstrategian ja –suunnitelman määrittelemistä, joka liittyy toimialakohtaisiin strategioihin, ottaa huomioon köyhyyden torjumisen ja on keskipitkän aikavälin menokehyksen ja julkisia investointeja koskevan ohjelman mukainen.

Eurooppalaiset normit**Sisämarkkinat***Tavaroiden vapaa liikkuvuus*

- On jatkettava uuden ja yleisen lähestymistavan sekä vanhan lähestymistavan mukaisten direktiivien saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä.
- Lisäksi on jatkettava eurooppalaisten standardien saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä.
- On myös perustettava markkinavalvontajärjestelmä.

Tulli ja verotus

- On varmistettava, että Kosovon tulli- ja veroalan lainsäädäntöä edelleen saatetaan EU:n säännösten mukaisiksi. Lisäksi on parannettava lainsäädäntöön liittyviä hallinnollisia valmiuksia ja torjuttava korruptiota, rajat ylittävää rikollisuutta ja veronkiertoa.

Julkiset hankinnat

- On varmistettava, että sopimuksia tekevät viranomaiset ja yksiköt kaikilla tasoilla täysimääräisesti toteuttavat julkisia hankintoja koskevia sääntöjä, myös toimintavälineitä kehittämällä, koulutuksen tarjoamisella ja hallinnollisten valmiuksien vahvistamisella.

Teollis- ja tekijänoikeudet

- On jatkettava teollis- ja tekijänoikeuksien ja kaupallisten oikeuksien täytäntöönpanon tehostamista keskipitkän aikavälin strategian mukaisesti.

Tilastot

- On tehostettava luotettavan tilastointijärjestelmän luomista.

*Alakohtaiset politiikat**Teollisuus ja pk-yritykset*

- On jatkettava pienyrityksiä koskevan eurooppalaisen peruskirjan sekä pk-yrityksiä koskevan keskipitkän aikavälin strategian täytäntöönpanoa.
- On myös jatkettava yhtiölainsäädännön, mukaan luettuna tilinpäätösstandardit, asteittaista yhdenmukaistamista.

Maatalous ja kalastus

- On kehitettävä politiikkaa ja sääntelykehystä toteuttamiskelpoisen maareformin tukemiseksi. On lisäksi tuettava maatalousmaan suojelua suunnittelemattomalta yhdyskuntien kehitykseltä.
- On aloitettava toiminta lampaiden ja vuohien tunnistamiseksi ja niiden liikkumisen rekisteröimiseksi.
- On valmisteltava ohjelma elintarvikkeiden jalostuslaitosten uudistamiseksi.
- On aloitettava toiminta kotimaisen kasvintuotannon tehokkaan valvonnan varmistamiseksi varsinkin niiden tuotteiden kohdalla, joihin liittyy EU:n erityisvaatimuksia.

Ympäristö

- On vahvistettava ympäristöä koskeva toimintasuunnitelma ja pantava se täytäntöön EU:n säännöstöön lähentymiseksi.
- On toteutettava ja tuettava toimia yleisen tietoisuuden ja kansalaisyhteiskunnan osallistumisen lisäämiseksi ympäristöä koskevissa asioissa.

Liikennepolitiikka

- On jatkettava Kaakkois-Euroopan keskeisen alueellisen liikenneverkon kehittämistä tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan täytäntöönpanoa.

Energia

- On kehitettävä lainsäädäntöä ja sääntelykehyksiä kannustamaan energia-alan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia ja yhteissijoituksia energiatuotantoon investointien edistämistä koskevan tutkimuksen tulosten mukaisesti.

Tietoyhteiskunta ja tiedotusvälineet

- On pantava täytäntöön sähköisten viestinten verkostoa ja palveluita koskeva lainsäädäntö ja vahvistettava riippumattoman sääntelyviranomaisen asemaa.

Varainhoidon valvonta

- Valtiovarainministeriön koordinoinnin alaisuudessa on kehitettävä ja pantava täytäntöön hajautetun johdon vastuuvollisuuden ja toiminnallisesti itsenäisen sisäisen tarkastuksen periaatteet niin, että noudatetaan kansainvälisesti hyväksytyjä standardeja ja EU:n parhaita käytäntöjä, yhtenäisen lainsäädännön ja asianmukaisten hallinnollisten valmiuksien avulla.
- On vahvistettava valtiontalouden tarkastusviraston toimintavalmiuksia sekä toiminnallista ja taloudellista itsenäisyyttä.

Oikeus, vapaus ja turvallisuus*Huumausaineet*

- On suunniteltava ja pantava täytäntöön tehokas lainsäädäntö ja strategia huumausaineiden kaupan ja käytön torjumiseksi.

Järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjuminen

- On suunniteltava kattava strategia järjestäytyneen rikollisuuden, talousrikosten ja terrorismin torjumiseksi, ja pantava se täytäntöön. On vahvistettava paikallisia valmiuksia järjestäytyneen rikollisuuden tutkimiseksi. On vahvistettava lainkäyttövalmiuksia viedä oikeuskäsittelyyn järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja talousrikoksiin liittyviä tapauksia.
 - On kehitettävä strategia aseiden keräämiseksi, saatettava päätökseen pienaseita koskeva lainsäädäntö ja pantava se täytäntöön.
-